

Machiavelli mezi republikanismem a demokracií

Milan Znoj, Jan Bíba a kol.

FILOSOFIA - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
Praha 2011

Vydání knihy podpořilo
Centrum globálních studií,
společné pracoviště Filosofického ústavu
Akademie věd České republiky
a Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (LC06013)

Vědečtí recenzenti:
PhDr. Petr Bláha, PhD.
PhDr. Ing. Jiří Chotaš, PhD.

Copyright © Pavel Barša, Jan Bíba, Juraj Laššuth,
Joseph D. Lewandowski, Evžen Martínek,
Ondřej Slačálek, Milan Znoj, 2011
Copyright © Princeton University Press, 2006
Copyright © Sage Publications, 2003
Copyright © Cambridge University Press, 2004
Editors © Milan Znoj, Jan Bíba, 2011
Translation © Jan Bíba, Hana Čechová, Bibiana Machátová,
Milan Znoj, 2011
Details of the copyright: pages 426–427

Cover © Václav Pišoft, 2011

© FILOSOFIA - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, 2011
nakladatelství Filosofického ústavu AV ČR, v.v.i.

ISBN 978-80-7007-360-5

Obsah

Předmluva: Machiavelli v současné politické teorii

a naše diskuse 13

Milan Znoj a Jan Bíba

1. Paradoxní působivost Machiavelliho díla 13
2. Machiavelovský republikanismus v cambridžském podání 21
3. Od liberalismu přes republikanismus k demokracii 30

I. MACHIAVELOVSKÝ REPUBLIKANISMUS

Republikanismus mezi negativním liberalismem

a demokratickým populismem 41

Milan Znoj

1. Negativní liberalismus 45
2. Morální úsudek jako podmínka svobody 49
3. Sociální podmínka svobody 56
4. Politická podmínka svobody 61
5. Republikánská svoboda jako nedominance 67
6. Novořímská a novoaténská tradice aneb zastupitelská a participační demokracie 71

Idea negativní svobody: machiavelovská a moderní

perspektiva 77

Quentin Skinner

1. [Otázka po politické svobodě] 77
2. [Historie idejí versus *philosophia perennis*] 83
3. [Novořímská republikánská teorie svobody a občanství] 89

4. [Touha <i>grandiů</i> dominovat a občanské ctnosti]	95
5. [Politická svoboda jako podmínka svobody individuální a Machiavelliho pojetí <i>virtù</i>]	101
6. [Machiavelliho spojení negativní svobody s veřejnými povinnostmi]	107

Machiavelli proti republikanismu. O „guicciardiniovských momentech“ cambridžské školy 111

John P. McCormick

1. Machiavelli, republikanismus a demokracie	117
2. „Cambridžská škola“ a interpretace Machiavelliho republikanismu	120
Závěr	145

Benátský mýtus liberální demokracie: Guicciardini a zrod demokratického elitismu 147

Jan Bība

1. Florencie jako Benátky na Arnú	149
2. Guicciardiniho kritika republikanismu	153
3. Benátský mýtus liberální demokracie	165
Závěr	175

II. OBRANA LIDU

Touha mladých *grandiů* utlačovat a obhajoba lidových republik 179

John P. McCormick

1. Machiavelli a florentští patricijové, staří a mladí	183
2. Vzdělávání mladých <i>ottimatiů</i> o jejich přirozenosti	190
3. Dialog bez závěru o „strážci svobody“	197
4. Přitažlivost impéria a diskreditace aristokratické republiky	204
5. Populistická republika: imperiální nebo toliko válečnická?	211
Závěr	215

Machiavelliho populistický republikanismus a perverzita demokracie 219

Jan Bíba

1. Teze perverzity v demokratické teorii 222
  2. Machiavelliho populistický republikanismus 228
  3. Vzpoula *ciompi* jako příklad obtížného zrodu rovnosti. 247
- Místo závěru: Za neperverzní demokracii! 259

Lež v politice a romantický republikanismus u Machiavelliho 263

Evžen Martínek

1. Omylnost a selhávání lidu v republice. 267
  2. Manipulace ze strany politických elit 272
  3. Další varianty politické lži: šíření pomluv a porušení politických dohod. 274
- Závěr. 278

Machiavelli a omezení konfliktu 281

Juraj Laššuth

1. Machiavelliho imperiální republika a problém agónu 283
  2. Autorita náboženství. 288
  3. Diktátor, veřejné soudy a vojsko 317
- Závěr. 324

III. MEZINÁRODNÍ PROSTOR

Světový stát proti republice? Dante, Machiavelli a Wendt 327

Ondřej Slačálek

1. Kontext a argumentace 329
2. Čas a účel 333
3. Urozenost, lid a forma vlády 338
4. Moc a náboženství. 341
5. Násilí a tělesná participace 345

6. Dvě pojetí říše	348
7. Návrat světového státu?	350
Závěr	354

Ztracený poklad amerického federalismu.

Nad knihami Daniela Deudneyho a Hannah Arendtové	357
---	------------

Pavel Barša

1. Realismus versus liberalismus	359
2. Reinterpretace republikanismu	361
3. Negarchie	363
4. Unie	366
5. Suverenita občanů, nebo národa?	368
6. Falešný protiklad republikanismu a liberalismu	370
7. Konstituovaná moc versus přirozená vůle	372
8. Slib vzájemnosti, nikoliv poslušnosti	373
9. Překročení, nikoliv ochrana přirozenosti	375
10. Solidarita zvolená, nikoliv zděděná	377
11. Absolutno imanentní, nikoliv transcendentní	378
12. Rození versus vyrábění	380
13. Unionistické paradigma	381

Globalizace a problém nadnárodních elit	385
--	------------

Joseph D. Lewandowski

1. Co je to globalizace?	387
2. Globalizace, stratifikace a nedůvěra	393
3. Nadnárodní elity a sociální kapitál elit	398
4. Lze nadnárodní elity kontrolovat?	402

Bibliografie	407
---------------------------	------------

1. Primární literatura	407
2. Klasické texty	408
3. Literatura k republikanismu a Machiavellimu	409
4. Literatura k demokracii	416
5. Další literatura	421

Redakční poznámky	425
Citace z Machiavelliho děl	425
Autorská práva k textu a překladům	426
Poděkování	427
Užívané zkratky	427
Summary	429
Jmenný rejstřík	439
Věcný rejstřík	445